

Всешведський конкурс імені Василя Стефаника

6 березня – 14 травня 2026 року

🌐 stefanyk.supportforukraine.se

✉ stefanyk@supportforukraine.se

I місце

Новела “Скринька”

Авторка: Анастасія Приймак

9 клас, Fröknegårdskolan, м. Крістіанстад

Цей твір узяв участь у Всешведському конкурсі імені Василя Стефаника. Текст можна використовувати лише з ознайомчою або освітньою метою. **Будь-яке копіювання повністю або частково без згоди автора суворо заборонене.**

Detta verk deltog i Sveriges ungdomstävling i prosa tillägnad Vasyl Stefanyks arv. Texten får endast användas i utbildnings- eller informationssyfte. **All kopiering av hela eller delar av texten utan författarens tillstånd är strängt förbjuden.**

Скринька

Привіт тобі, хто живе у майбутньому, сподіваюсь, мирному і гармонічному!

Я пишу ці слова, коли за вікном тихо темніє обрій, а в голові у мене рояться думки. Між нами - роки і простір, але я відчуваю, як тоненькою ниточкою мої слова тягнуться з мого серця в твій світ. Я трошки сумую, бо не знаю, ким я стану для тебе, мій читачу: випадковим спогадом, теплим співбесідником чи просто несподіваним рядком. Але я хочу, щоб ти знав, що в минулому була романтична дівчина, яка з ніжністю дивилася на темніючий обрій і думала про мирне і щасливе майбутнє.

Коли я думаю про майбутнє, то завжди згадую минуле, те, що я отримала від попередніх поколінь, щоб передати далі. Бабусині казки, традиції, легенди, звички та предмети, без яких моє життя втрачає ідентичність.

У будинку моєї бабусі була одна річ, яка особливо приваблювала мене - це стара скриня, що стояла у кутку, мов тиха берегиня української хати, що вміщала не лише речі, а й пам'ять поколінь. Це був маленький всесвіт, де кожна річ лежала, як зернина в колосі, і кожна деталь нагадувала про те, що традиція жива, поки її бережуть. Я любила дивитися, коли бабуса відкривала її: вишиті сорочки і рушники пахнули бабусиними і матусиними руками, різнокольорові віночки з квітами і стрічками джерельцями текли на моїх плечах, коли я їх приміряла. А коли мені було 7 років, дідусь, під впливом моєї захопленості, зробив мені в подарунок мініатюрну букову скриньку.

Ця мініатюрна скринька лежить на моїй долоні легка, мов пташине перо, але в її тиші відчувається тепло рук дідуся і сила давніх історій. Деревце на її стінках ніжне, як свіже гречано-медове світло, і гладке, наче його не раз полірували уважні руки майстра. На кришці мерехтять тонкі візерунки, мов мереживо роси, і водночас виразні, як барвистий подих української пісні. Кожна лінія орнаменту виглядає наче стежка, що веде в минуле, а кожен завиток узору мов тихий подих вітру над полем пшениці. Металевий замочок блищить срібною

краплиною місяця, що впала на дерево. Коли відчиняєш скриньку, вона відкривається лагідно, мов усмішка, і всередині пахне деревом, таємницею та трохи дитинством.

Я плакала від радощів, коли отримала її, і сховала під подушку вночі, як таємничу фею. Тепер ця мініатюрна скринька стала моїм маленьким оберегом, у якому кожна дрібничка лежить, як перлина в мушлі, а сама вона нагадує: навіть найменші речі можуть зберігати найбільші таємниці.

Я відчиняю малесенький замочок і дістаю дорогі моєму серцю речі, що бережно ховала всі ці роки. Скринька тихо скрипить, ніби прокидається від сну, і кожен її подих нагадує мені про миті, які давно стали спогадами, але не втратили свого тепла.

Першою мені до рук потрапляє тоненька стрічка кольору вранішнього неба — її колись подарувала Марічка. Того літа ми бігали босоніж по теплому пилу, а сонце обіймало нас золотими долонями. Марічка сміялася, як дзвіночок у вітрі, і вплела цю стрічку в моє волосся, мов шматочок неба в коси. Я пам'ятаю, як увечері поклала її до скриньки, і вона засяяла там, мов маленький клаптик безтурботності. Скринька тоді здавалася мені живою — вона ніби приймала цю стрічку, як серце приймає радість.

Під стрічкою лежить маленький засушений барвінок — дарунок Оксанки. Осінь тоді була тиха й задумлива, мов стара пісня, що лунає десь у полі. Ми сиділи на лавці, і вітер грався з листям, наче дитина з іграшками. Оксанка простягнула мені той барвінок і сказала, що він ніколи не в'яне у спогадах. Я сховала його до скриньки, і вона прийняла цю квітку, мов оберіг, мов тиху обіцянку, що дружба не зникає навіть тоді, коли час розносить нас у різні боки.

Далі я знаходжу маленький камінець, гладкий і теплий, наче він досі пам'ятає сонце. Його дав Дмитро. Ми тоді стояли біля річки, і вода співала свою прозору пісню, торкаючись берега. Дмитро сказав, що цей камінчик — як пам'ять: на перший погляд звичайна, але якщо придивитися — в ній цілий світ. Коли я

поклала його до скриньки, вона стала важчою, ніби наповнилася ще однією історією, ще одним серцебиттям минулого.

А в самому куточку лежить маленький паперовий журавлик, складений руками Олега. Він подарував його мені в день, коли небо було сірим, а думки — важкими, як дощові хмари. Але журавлик був легкий, мов надія, і крила його ніби тремтіли від невидимого вітру. Я сховала його в скриньку, і вона знову прийняла ще одну таємницю — тиху, ніжну, мов шепіт.

Кожного разу, коли я відкриваю скриньку, вона ніби оживає. Вона дихає спогадами, шепоче голосами, що давно стихли, і зігріває мене теплом тих днів, коли світ здавався простим і безмежним водночас. Скринька стає мостом між часами — між тим, ким я була, і тим, ким стаю. Я дивлюся на кришечку з намальованою дідусем буквою Н, першою буквою мого короткого дитячого імені, і думки повертаються в той час, коли життя було простим і спокійним. Так і було б, якби не війна, яка пройшла крізь нас...

У мене були друзі, які ділили зі мною маленькі таємниці, радощі, переживання, сміх і мрії. Їх нема більше поряд зі мною, всі розлетілись - хто куди від страшного слова "війна", що вірвалося в наше мирне дитинство того лютого ранку. В нашому класі залишалось все менше і менше учнів кожен день. Марічка зі своїм дзвінким сміхом, моя близька подруга, виїхала відразу, і все якось стало тихо. А потім і Оксанка - вона писала мені пару разів, а потім зв'язок обірвався. Але я вірю в нашу обіцянку, що дружба не зникає, і ми зустрінемося обов'язково. Я часто думаю про Дмитра, який потрапив з родиною під обстріл. Його сонячний камінчик світиться в моїх руках і дає надію на майбутнє. Згадую Олега, його журавлик завжди тішить мене у важкі хвилини, але я немаю ніякої звістки від мого друга.

Я знайшла притулок у Швеції, де маю нових друзів, плани на майбутнє і життя попереду. Але я хочу звернутися до всіх у майбутньому: бережіть мир, бережіть тишу і бережіть друзів поруч, бо я знаю, як це - коли світ тріщить! Я також знаю,

як це, коли спокійно і ти не чуєш сирен, бо мир - це коли є місце для сміху, для друзів і для майбутнього.

Я іноді думаю, що моя скринька — не просто річ. Вона як мовчазна хранителька, як нічне небо, в якому замість зірок — наші спогади. І кожна річ у ній — це маленьке світло, яке не гасне, навіть коли минають роки.

Я легенько звертаю мого листа вчетверо та відправляю в скриньку, як в маленьке гніздечко, закриваю та ставлю її на столі. Хто знає: можливо колись хтось відкриє мою скриньку-оберіг, вона зітхне тихо, як моя старенька бабуся колись, та розкриє мою таємницю. Нехай цей текст стане маленьким містком між нашими світами: тим, що я живу, і тим, що ти назвеш теперішнім. І тоді, можливо, ти відкриєш скриньку, і напишеш також свою історію — ту, яку давно знав, але яку серце зберігало мовчки.

Думаю, скринька зберігатиме історії людей, які відкриватимуть її, але вона не покаже їх одразу - лише тим, хто приходить із чистим серцем і справжнім бажанням почути. Тому що справжня таємниця відкривається лиш тим, хто вміє слухати.